

Předstihové indikátory signalizují hlubší recesi než v době globální finanční krize

Podnikatelská aktivita v eurozóně se v březnu prudce propadla na historicky nejslabší hodnotu. Propad byl ještě hlubší než v průběhu globální finanční krize na přelomu let 2008/09. Zasaženy byly především služby, i když průmysl rovněž výrazně ztrácel. Státy ve snaze minimalizovat ztráty z šíření pandemie pumpují do ekonomik rekordní sumy.

První předstihové indikátory, které v sobě zahrnují již reakci podnikatelů na vypuknutí pandemie koronaviru, klesly nejstrměji od doby, co se indexy počítají. Kompozitní index nákupních manažerů (PMI) v eurozóně klesl na 31,4 bodu z únorových 51,6 bodu. Doposud nejslabší hodnota tohoto indexu (36,2 bodu) byla zaznamenána v únoru 2009, kdy se světová ekonomika zmítala v nejhlubší poválečné krizi. Propad indexu PMI signalizuje, že HDP by v eurozóně mohl mezikvartálně klesnout o 2,0 %. Zatímco aktivita ve zpracovatelském průmyslu klesla relativně mírně (na 44,8 ze 49,2 bodu), k rekordnímu propadu došlo především ve službách, kde index PMI klesl na 28,4 z únorových 52,6 bodu. Zasažena jsou především odvětví cestovního ruchu, ubytování a stravování.

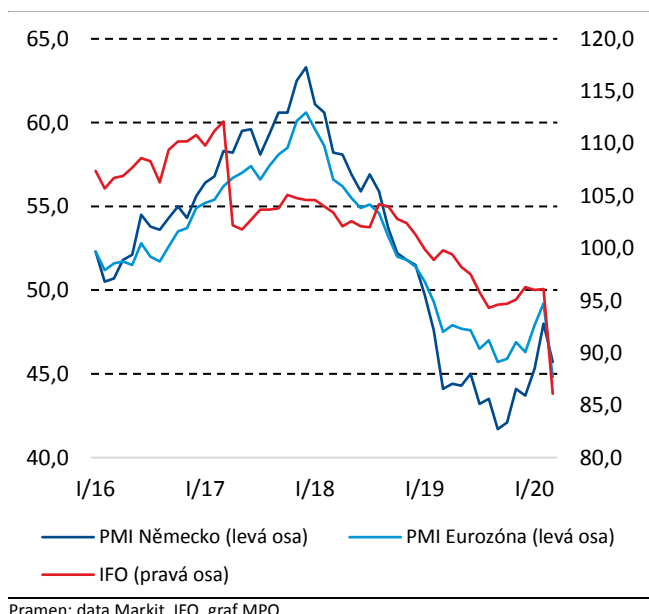
Podnikatelská aktivita v Německu, které je největším obchodním partnerem ČR, v březnu klesla na 37,2 bodu, což představuje nejnižší hodnotu od globální finanční krize v roce 2009, z únorových 50,7 bodu. Tahounem propadu byly opět služby, které trpěly z přísných hygienických opatření tamní vlády. Měřeno indexem podnikatelské důvěry Ifo, propad byl nejstrmější od sjednocení Německa před téměř 30 lety. Ještě hůře než Německo na tom je Francie s větším sektorem služeb, kde index PMI klesl na rekordní minimum, a především pak zbytek eurozóny.

Jestliže to byl sektor služeb, který v loňském roce táhl většinu evropských ekonomik výše, tak letos tyto ekonomiky pravděpodobně zaznamenají nejstrmější propad. Stejně tak jako při recesi v 2008/09 by tak i letos mohl být průmysl stabilizujícím prvkem, z čehož by mohla profitovat právě německá, ale i česká, ekonomika. Podle institutu Ifo by německá ekonomika kvůli krizi vyvolané koronavirem mohla v letošním roce klesnout o 5 až 20 % v závislosti na délce vládních restriktivních opatření.

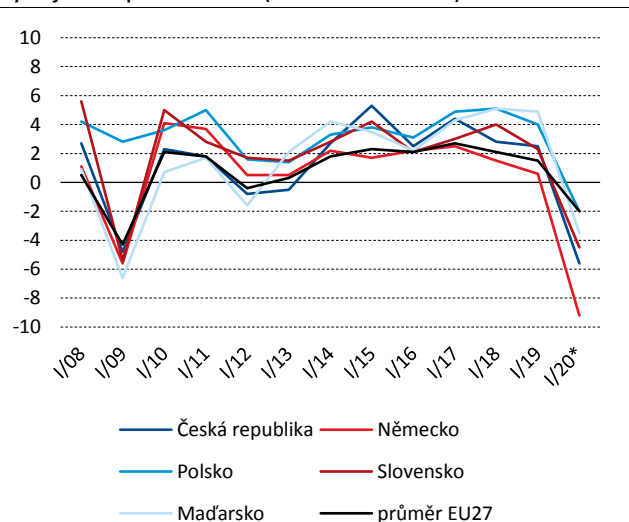
Ve snaze zabránit tomu nejhoršímu vlády na celém světě zvyšují své výdaje. Americká administrativa plánuje fiskální injekci ve výši 2,2 bil. USD, což představuje 10 % HDP; německá vláda do ekonomiky napumpuje kolem 750 mld. EUR (přes 20 % HDP) a britská vláda 350 mld. GBP (16 % HDP). Český parlament schválil zvýšení schodku letošního rozpočtu z původních 40 mld. na 200 mld. Kč, což spolu s 900 mld. Kč určených na záruky představuje injekci ve výši 20 % HDP.

Zdroj: MPO, Markit

Propad předstihových indikátorů v Evropě

Vývoj HDP podle zemí (mzr. změna v %)

Pramen: data Eurostat, graf MPO
Poznámka: *predikce: ČR – MPO, Polsko, Maďarsko – Raiffeisenbank, Německo – Ifo, Slovensko – Národní banka Slovenska, EU – Bloomberg

Z DOMOVA

Příprava těžby lithia na Cínovci pokračuje

Energetická společnost ČEZ bude s australskou společností European Metals Holdings pokračovat v přípravě těžby lithia u Cínovce v Krušných horách. Firma Severočeské doly ze skupiny ČEZ vstoupí do české firmy Geomet, která je dceřinou firmou EMH a je držitelem přednostních práv na průzkum a využití ložiska. V další fázi projektu, zhruba do roku 2023, se uskuteční nejrůznější testy horniny a postupu výroby. Budou provedeny mimo lokalitu, těžba zatím nezačne.

Zdroj: ČTK

Benzin je v ČR nejlevnější za téměř čtyři roky

Benzin je u čerpacích stanic v České republice nejlevnější za téměř čtyři roky, nafta za 2,5 roku. Pokles cen dál zrychluje, v uplynulém týdnu se průměrná cena benzínu Natural 95 i nafty snížila o víc než korunu. Natural 95 stál ve středu průměrně 28,83 koruny za litr, tedy o 1,26 koruny méně než o týden dřív. Průměrná cena nafty klesla za týden o 1,13 koruny na 28,60 Kč/l. Vyplývá to z údajů firmy CCS, která ceny paliv sleduje.

Zdroj: ČTK

České podniky spojuje spolupráce na zdravotnických potřebách

Automobilka Škoda Auto zahájila ve spolupráci s Institutem pro informatiku, robotiku a kybernetiku ČVUT výrobu respirátorů. Vyrábí je pomocí 3D tisku, do hotových masek se následně pouze našroubuje filtr. Plicní ventilátor pro pacienty s těžkým průběhem nemoci COVID-19 vyvinuli vědci z ČVUT. Na výrobě masek prostřednictvím 3D tisku se podílí také společnost 3D Tech. Denně firma vytiskne asi 100 masek. Dále vyrábí těsnění a membrány odléváním silikonu do 3D tištěných forem. Spolu s tím vyrábí také gumové

uchycení respirátorů. Další firmou je například Prusa Research, která vytvořila a ve spolupráci s ministerstvem zdravotnictví a vybranými lékaři doladila ochranný štít pro lékaře a zdravotnický personál. Výzkumu a výroby zdravotnického materiálu se účastní řada dalších subjektů zapojených v iniciativě Covid19cz sdružující technologické firmy a vývojáře.

Zdroj: ČTK, idnes.cz, covid19cz.cz

Svaz průmyslu vítá kurzarbeit, návrh je ale podle něj opatrný

Svaz průmyslu a dopravy ČR vítá přijetí tzv. kurzarbeitu pro firmy, na které dopadla omezení v souvislosti s šířením pandemie koronaviru. Návrh ale podle něj působí příliš opatrně. Svaz však oceňuje rychlost schválení. Vláda schválila kurzarbeit pro firmy, na které dopadla omezení kvůli šíření koronaviru. Stát jim uhradí 50 až 80 procent vyplácené mzdy podle důvodu omezení výroby či služeb. Podpora má zmírnit dopady krize a bránit propouštění.

Zdroj: ČTK

Nové programy COVID II a III

Podnikatelé budou moci od pondělí žádat o bezúročnou úvěry s ročním odkladem splátek v programu COVID II. Nebude stanovena minimální hranice půjčky, žádosti by měly být přijímány do 15 milionů korun. Program budou tak moci využít na rozdíl od první vlny živnostníci a drobní podnikatelé. O úvěry bude možné žádat u většiny komerčních bank, se kterými se nyní podepisují smlouvy. Ručit za půjčky bude stát prostřednictvím Českomoravské záruční a rozvojové banky.

Pro podnikatele a firmy zasažené koronavirem a vládními opatřeními ministerstvo průmyslu a obchodu připravuje také třetí pokračování bezúročných půjček COVID. Na záruky by měl stát vyčlenit dalších deset miliard korun, čímž

by měli mít podnikatelé k dispozici úvěry v objemu 40 miliard korun.

Zdroj: ČTK, MPO

ZE ZAHRANIČÍ

Nejšťastnější zemí světa je opět Finsko, Česko si polepšilo

Nejšťastnější zemí světa se v žebříčku sestavovaném OSN už potřetí za sebou stalo Finsko, Česko se propadalo do druhé desítky na 19. místo. V novém vydání Světové zprávy o štěstí (World Happiness Report) se opět ukázalo, že nejspokojenější jsou obyvatelé zemí ze severní Evropy. Na druhém místě se totiž umístilo Dánsko, čtvrtý byl Island a páté Norsko. Na opačném konci žebříčku 156 zemí skončily Afghánistán, Jižní Súdán, Zimbabwe, Rwanda a Středoafričská republika.

Zdroj: ČTK

Slovenská centrální banka čeká pokles HDP o 1,4 až 9,4 %

Slovenská ekonomika letos podle odhadu tamní centrální banky vykáže kvůli pandemii způsobené koronavirem pokles o 1,4 až 9,4 procenta. Nejpravděpodobnějším scénářem je propad nejméně o 4,5 procenta. NBS to uvedla v nejnovější prognóze, do které nezahrnula opatření vlád a centrálních bank na zmírnění krize. Na příští rok NBS očekává, že exportně orientované slovenské hospodářství se začne zotavovat. Nejpesimističtější ze tří scénářů předpokládá kvůli pandemii výrazné narušení globálního obchodu, mimořádnou situaci, která potrvá do léta, a trvalé dopady na celosvětovou ekonomiku. Slovensko naposledy zaznamenalo propad hrubého domácího produktu v roce 2009 během globální ekonomické krize, a to o 5,5 procenta.

Zdroj: ČTK

Centrální banky přijímají další opatření v boji s koronavirem, ČNB očekává silnou recesi

Americká centrální banka zavedla sérii dalších rázných opatření na podporu ekonomiky. **Fed uvedl, že bude nakupovat neomezené množství vládních dluhopisů a dalších cenných papírů**, aby zajistila hladké fungování finančních trhů a udržela úrokové sazby na nízké úrovni. **Vytvoří také tři nové úvěrové nástroje**, jejichž prostřednictvím napumpuje do ekonomiky až 300 miliard dolarů. Peníze by měly být využity na půjčky pro podniky i spotřebitele. Ohlášené kroky jsou zatím nejdůležitější reakcí Fedu na negativní hospodářské dopady koronaviru. Centrální banka už v rámci svého nynějšího úsilí o podporu ekonomiky překonala mimořádná opatření, kterými reagovala na finanční krizi z roku 2008.

Také **ČNB přistoupila na svém čtvrtěčním měnově-politickém zasedání k uvolnění měnových podmínek v podobě snížení sazeb o 0,75 procentního bodu**. 2T repo sazba je nově 1,00 %. Jedná se o druhé snížení sazeb v průběhu dvou týdnů v rámci boje s ekonomickými dopady šíření koronaviru. Snížení sazeb ČNB zvolila i napříč tomu, že kurz koruny vůči euru v důsledku averze investorů k riziku výrazně oslabil a v pondělí byl nejslabší za více než pět let.

Podle prohlášení členů bankovní rady **ČNB očekává kvůli dopadům pandemie koronaviru silnou recesi, ve které česká ekonomika setrvá po zbytek letošního roku**. Vývoj tak celkově vede k potřebě dalšího významného snížení sazeb v letošním roce. Mělo by to podpořit zotavování ekonomiky. Současně platí, že případná opatření měnové politiky na

podporu ekonomiky mohou být přijata kdykoliv to bude potřeba, a to i na mimořádném měnovém zasedání. Banka zároveň upozornila, že vedle dalšího snížení úrokových sazeb je připravena reagovat na nadměrné výkyvy kurzu svými nástroji. Zároveň se ČNB rozhodla **snížit od letošního 1. dubna proticyklický kapitálový polštář na 1 % z 1,75 %**, což navýší úvěrovou schopnost. V důsledku pandemie totiž nastane útlum ekonomické aktivity, který se s vysokou pravděpodobností nepříznivě promítne do kvality úvěrových portfolií bank.

Zdroj: ČNB, Fed, ČTK, patria.cz, MPO

Bude ČNB obchodovat se státními dluhopisy?

Česká národní banka bude do budoucna zřejmě moci podpořit stát při emisi dluhopisů. Zákon jí umožní obchodovat s cennými papíry s delší splatností a s více institucemi na finančním trhu a nakupovat tak například státní dluhopisy.

Počítá s tím novela zákona o ČNB, která centrální banku opravňuje implementovat tzv. kvantitativní uvolňování (QE), které v různých podobách využívají mj. americká i evropská centrální banka. O takovou pravomoc ČNB usilovala již od roku 2016 právě proto, aby byla připravena na podobné mimořádné situace. Novelu na úterním mimořádném jednání schválila vláda, nyní se čeká na schválení parlamentem. Odsouhlasení novely zákona neznamená automatické spuštění QE. Lze očekávat, že **ČNB použije tento nástroj až poté, co nebude moci využívat své konvenční nástroje, zejména v podobě snižování sazeb**. Stále přitom platí, že na českém mezibankovním trhu se ještě z dob devizových intervencí nachází dostatek likvidity, a tudíž by bylo využití takového nástroje méně efektivní. Nicméně v budoucnu může banka využít QE jako nástroj pro stabilizaci.

Dle stávajícího znění zákona o ČNB může centrální banka obchodovat pouze s nástroji se splatností do jednoho roku, přičemž protistranou mohou být pouze banky, pobočky zahraničních bank a spořitelni a úvěrní družstva. Schválení novely má umožnit, aby **ČNB mohla k plnění svých úkolů (dosažení cenové a finanční stability, zlepšení transmisního mechanismu) vstoupit na sekundární trh** různých finančních instrumentů, včetně vládních dluhopisů. Současně bude moci obchodovat také s více subjekty, např. s pojišťovkami, penzijními společnostmi nebo dalšími investory. Novela zákona neobsahuje ustanovení o možnosti ČNB nakupovat dluhopisy na primárním trhu, což by bylo v rozporu se zákazem přímého financování vlády.

Nové pravomoci ČNB mohou přispět k růstu atraktivit státních dluhopisů, a to v případě, kdy banka dá najevo, že o ně bude mít zájem. Nicméně zájem o SD ze strany primárních účastníků zatím zůstává vysoký. Ministerstvo financí tento týden ve třech aukcích prodalo SD za 53,4 miliardy, což je několikanásobně více než původně plánovalo. Podle původních plánů MF chystalo prodat dluhopisy za maximálně 12 miliard korun a v dubnu celkem za 33 mld. Kč.

Zdroj: ČNB, ČTK, Česká spořitelna, kurzy.cz, Roklen.cz, MPO

ČSÚ zveřejnil publikaci mapující rozvoj digitální společnosti v ČR a EU

Publikace *Informační společnost v číslech 2020* v sedmi tematických kapitolách obsahuje nejen údaje o vybavenosti a využívání internetu a dalších moderních ICT v domácnostech, mezi jednotlivci nebo v podnicích, ale i jak jsou tyto technologie využívány pro potřeby veřejné správy, vzdělávání či zdravotnictví.

Základním pilířem nezbytným pro rozvoj informační společnosti či digitální ekonomiky je v dnešní době nesporně robustní a spolehlivá datová infrastruktura umožňující přenos obrovského množství dat nezbytných pro poskytování služeb dostupných prostřednictvím pevných či mobilních elektronických sítí. Na konci roku 2018 umožňovala v Česku přibližně čtvrtina z aktivních pevných přípojek k internetu přenos **100 Mb a více za sekundu** v porovnání s desetinou na konci roku 2015. Za dlouholetý fenomén lze označit v případě ČR vysoké zastoupení **bezdrátové technologie Wi-Fi**. V rámci jednotlivých technologií pevného připojení k internetu od roku 2010 zaznamenalo na českém trhu nejvyšší nárůst **pomocí optických sítí (FTTx)**.

Dynamicky roste používání **chytrých telefonů**. V roce 2019 ho mělo již 70 % osob starších 16 let. S rozvojem používání chytrých telefonů rapidně přibývá i počet osob, které používají svůj **telefon k přístupu na internet**. Zatímco v roce 2010 se z mobilního telefonu připojovala na internet 4 % osob, v roce 2019 to byly téměř dvě třetiny. Na konci roku 2018 bylo v Česku 8,3 milionu telefonů s **aktivní datovou službou** pro přístup k internetu.

Internet v roce 2019 používalo již 81 % Čechů starších 16 let. V absolutním vyjádření se jedná o 7,1 milionu lidí, což je o 2,1 milionu více než před deseti lety. Téměř všem uživatelům slouží internet **ke komunikaci a vyhledávání informací**. V roce 2019 používala elektronickou poštu a četli zprávy na internetu již tři čtvrtiny Čechů starších 16 let. Internet k těmto činnostem používáme častěji než lidé ve většině ostatních zemí EU. K dalším hojně prováděným činnostem na internetu patří i sledování videí, poslouchání hudby či nahrávání fotek a videí na internet. Mezi Čechy zároveň roste obliba online bankovníctví a nakupování. **Internetové bankovníctví** u nás využívá 63 % osob starších 16 let, což je oproti roku 2010 trojnásobek. V tomto ohledu jsme nad průměrem Evropské unie, ale i před všemi našimi sousedy.

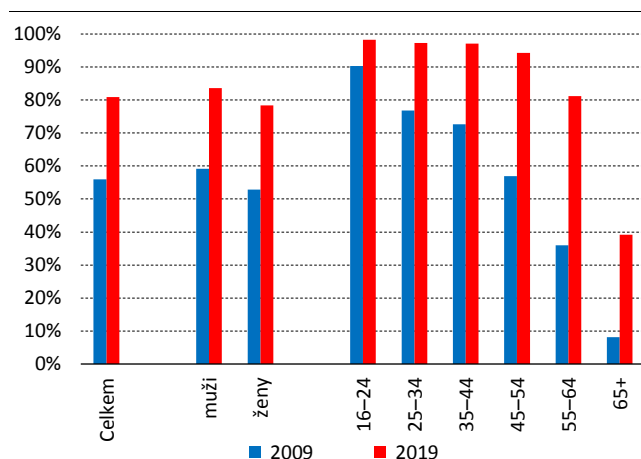
V roce 2019 **nakoupilo přes internet 59 %** obyvatel Česka. Podíl online nakupujících se přitom stále zvyšuje. Ještě v roce 2010 nakupovala v e-shopech pouze čtvrtina Čechů. Ženy nakupují na internetu nejčastěji oblečení a obuv, dále kosmetiku, vstupenky a ubytování. Muži nakupují nejčastěji počítače a elektroniku včetně příslušenství, oblečení a obuv, ubytování a sportovní potřeby.

Již od roku 2015 téměř všichni **studenti 16letí a starší** používají internet, a to na dennodenní bázi především na svém chytrém telefonu. Nejčastěji v oblasti zábavy ke sledování dění na sociálních sítích či k poslechu hudby. Tyto činnosti vykonávají častěji než jejich kolegové z většiny ostatních zemí EU. Současně platí, že ve všech sledovaných činnostech **v oblasti zábavy** studenti používají internet častěji než dospělá populace celkem.

V roce 2019 si na vlastní žádost zřídilo datovou schránku pro komunikaci s úřady online až 38,7 tisíc občanů. Zatímco v roce 2013 uskutečnili občané necelých 100 tisíc transakcí přes své datové schránky, v roce 2018 to bylo již 724 tisíc. Ve spojení s aplikací **CzechPoint@home** mohou držitelé datových schránek z řad občanů získat přístup k vybraným výpisům přímo ze svého počítače či mobilního telefonu. Nejčastěji lidé požadovali výpisy z Bodového hodnocení řidičů, a výpisy z Rejstříku trestů.

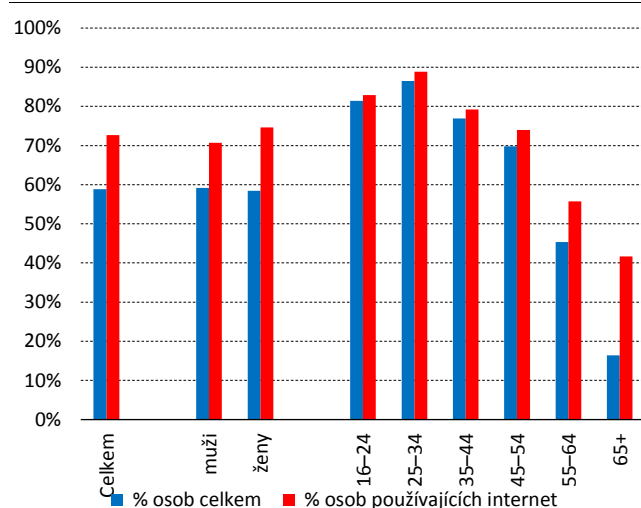
Počítač a internet dnes patří ke standardnímu vybavení většiny **zdravotnických zařízení** v ČR. V roce 2018 mělo přístup k internetu v ordinaci 95,5 % lékařů a vlastní webové stránky mělo 40 % z nich. Před deseti lety mělo v ordinaci internet 72 % lékařů a webové stránky pouze 13 %. Na webových stránkách poskytovalo 15 % ordinací také on-line objednání pro pacienty, 13 % ordinací nabízelo on-line konzultace. Možnost vést zdravotnickou dokumentaci v **plně elektronické podobě** využívá stále jen 8 % lékařů.

Používání internetu podle pohlaví a věku

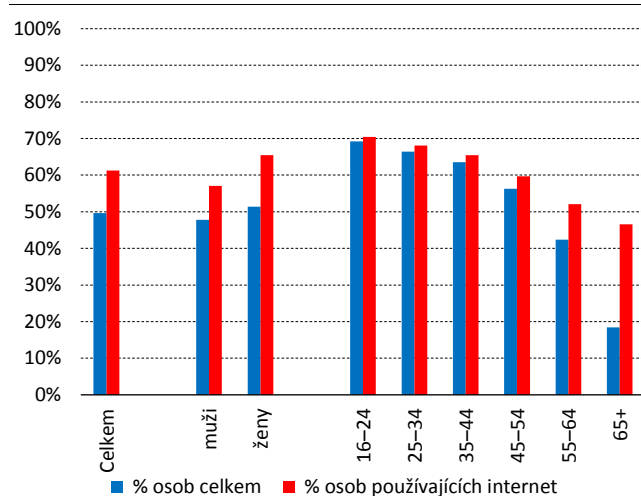
Pramen: data ČSÚ, graf MPO

Nakupování na internetu podle pohlaví a věku (2019)

Pramen: data ČSÚ, graf MPO

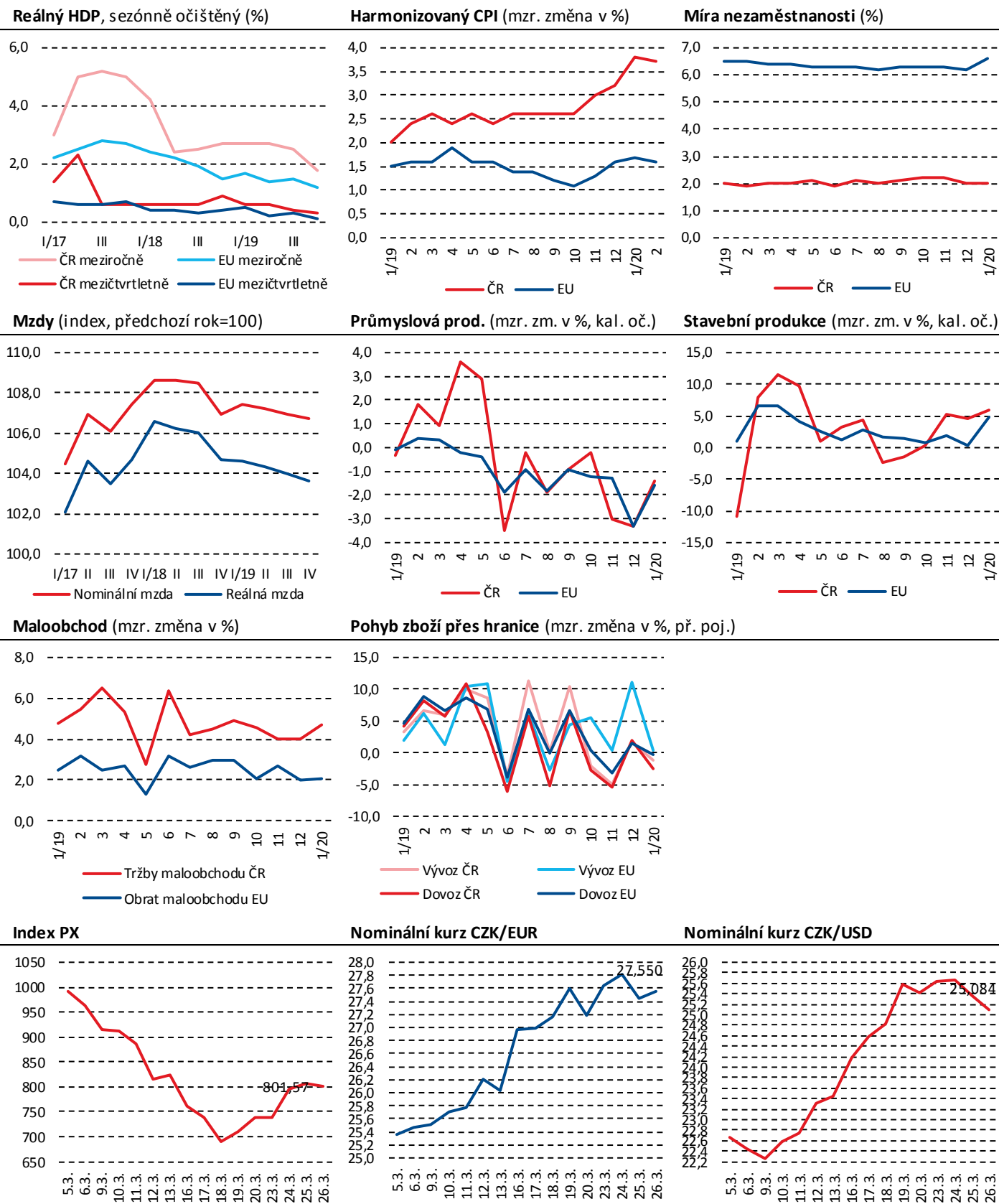
Využití internetu při jednání s veřejnou správou podle pohlaví a věku (2019)

Pramen: data ČSÚ, graf MPO

Zdroj: ČSÚ, celá publikace je dostupná online na <https://www.czso.cz/csu/czso/informacni-spolecnost-v-cislech-2020>

Makroekonomická situace v ČR a EU28

Zdroje: Eurostat, ČSÚ, BCPP, ČNB, grafy MPO